

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2004 vp

**Valtioneuvoston selvitys hallituksen kannan-
otosta komission 10.2.2004 antamaan rahoitus-
kehystiedonantoon**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 18 päivänä helmikuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen hallituksen kannanotosta komission 10.2.2004 antamaan rahoituskehystiedonantoon (E 4/2004 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Kari Valonen, maa- ja metsätalousministeriö

- budjettineuvos Rauno Lämsä, valtiovarainministeriö
- johtaja Tapio Kytölä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- puheenjohtaja Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- johtaja Kyösti Pietola, MTT Taloustutkimus
- johtaja Claes von Ungern-Sternberg, Metsäteollisuus ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Elintarviketeollisuusliitto ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Yleistä

Euroopan unioni on historiansa suurimman haasteen edessä. Kuluvana vuonna tapahtuva laajentuminen kymmenellä uudella jäsenmaalla on olennainen askel Euroopan yhdentymisessä ja sodanjälkeisen kahtiajaon poistamisessa. Unionin jäsenvaltioiden keskinäiset elintasoerot tulevat olemaan suuremmat kuin koskaan ennen, mikä luo haasteen koheesiopolitiikalle.

Unionin tulee samalla entistä enemmän keskittyä toimintaan, joka tuo lisäarvoa, kun sitä

hoidetaan unionitasolla eikä vain yksittäisissä jäsenvaltioissa. Lisäarvoa syntyy, jos unionin taloudellinen kilpailukyky vahvistuu, ja sitä tulee myös unionin muusta toiminnasta mm. oikeus- ja sisäasioissa, ympäristöasioissa sekä ulkosuhteissa. Unionin toiminnalle on asetettava selkeitä painopisteitä, joille myös annetaan riittävät voimavarat. Neuvotteluissa on arvioitava tarkasti kaikkien sektorien osalta, tuoko unionin toiminta lisäarvoa.

Rahoituskehyksistä päätettäessä mitataan unionin kyky vastata näihin haasteisiin. Hallitus katsoo, että uusilla rahoituskehyksillä on tuettava unionin poliittisia tavoitteita. Kyse on rahoi-

tusmitoitusten ohella poliittisista valinnoista. Rahoituskehysten tulee tukea yleistä pyrkimystä unionin eheyden säilyttämiseen, ja niistä täytyy löytää kaikkia jäsenvaltioita tyydyttävä ratkaisu.

Hallitus pitää tärkeänä kurinalaista budjettipolitiikkaa sekä jäsenmaissa että unionissa. Se ei kuitenkaan voi olla esteenä jäsenvaltioiden keskinäiselle solidaarisuudelle. Uusien jäsenvaltioiden mahdollisimman nopea integroituminen on koko unionin etu, mutta myös nykyisten jäsenvaltioiden heikoimpia alueita tulee jatkossakin voida tukea.

Alue- ja maaseutupolitiikka

Maaseudun kehittämisasiat ovat jääneet komission tiedonannossa liian vähälle huomiolle. Suomi tukee komission esitystä maaseudun kehittämistoimien rahoituksen kokoamisesta yhteen. Yhteinen maatalouspolitiikka, jonka määräraha-

tarpeista päätettiin lokakuussa 2002 ja kesäkuussa 2003, tarvitsee rinnalleen aktiivisen maaseudun kehittämispolitiikan koko unionin alueella. Maaseudun monialayrittäjyyden ja uusien työpaikkojen syntymistä on tarpeen edistää aikaisempaa tehokkaammin myös unionin yhteisillä toimilla. Se edellyttää maaseudun kehittämistoimien resurssien lisäämistä komission esittämää enemmän, noin 20 prosenttia nykytasoon (1 b) verrattuna.

Suomen tavoitteena on edelleen, että Suomen pohjoiset ja itäiset alueet sisällytetään korkeimman aluetukiluokituksen piiriin myös tulevalle rahoituskaudella. Näiden alueiden erityistilanne ja rakenteellisesti muita alueita heikompi asema tunnustettiin jo Suomen liittymissopimuksessa. Tämän aseman tunnustaminen jatkossakin on Suomelle kynnyskysymys. Rahoituksellisesti kyse on unionitasolla kuitenkin hyvin pienestä asiasta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että Agenda 2007 -kokonaisuudessa on kyse EU:n tulevien rahoituskehysten (2007—2013) valmistelusta sekä tulevaan kehyskauteen liittyvistä politiikkauudistuksista, jotka koskevat erityisesti unionin alue- ja rakennepolitiikkaa, maaseudun kehittämispolitiikkaa sekä tutkimus- ja muita sektoripolitiikkalohkoja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on todennäköistä, että kehysten valmistelun yhteydessä ei käsitellä maatalouden suoria tukia ja markkinointitoimia, joiden sisällöstä tehtiin päätöksiä jo kesällä 2003 ja joiden osalta linjattiin budjetin kokonaisraamit vuoteen 2013 asti jo lokakuussa 2002. Valiokunta painottaa kuitenkin sitä, ettei maataloudelle laajentumisen yhteydessä päätettyjä menokehyksiä tule supistaa vielä entisestään, jos EU:n menojen kokonaistasoa alennetaan komission esittämästä.

Komissio esittää rahoituskehysten rakenteen täydellistä uusimista. Tarkoituksena on politiikkasuuntautunut kehysrakennelma, joka vastaisi

unionin hyväksymiä prioriteetteja. Luonnonvarojen otsake pitäisi sisällään nykyiset maatalouden suorat tuet, markkinatoimenpiteet, maaseudun kehittämismenot, kalastuspolitiikan menot sekä nykyisin otsakkeesta 3 rahoitettavat ympäristötoimenpiteet. Luonnonvarat-otsakkeen osuus EU:n kokonaismenoista laskisi 45 prosentista 35 prosenttiin kehyskauden aikana.

Yhteisen maatalouspolitiikan menojen osalta komissio lähtee edellä todetun mukaisesti siitä, että Brysselin Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2002 tekemää päätöstä maatalousmenojen tasosta 25 jäsenvaltion yhteisössä vuoteen 2013 saakka kunnioitetaan. Tämän määrärahatason päälle tulevat Bulgarian ja Romanian jäsenyydestä aiheutuvat menot. Bulgarian ja Romanian osalta noudatettaisiin samoja periaatteita suorien tukien asteittaisesta voimaantulosta kuin pian liittyvän 10 uuden jäsenvaltionkin osalta.

Maaseudun kehittämismenot koottaisiin yhden otsakkeen alle. Nykyisin niitä on rahoitettu useammasta eri lähteestä, lähinnä maatalouspää-

luokan alaotsakkeesta 1b ja rakennerahastoista. Komission esitys maaseudun kehittämisrahoituksen määrästä lähtee siitä, että kootaan yhteen nykyinen maatalouspääluokan alaotsakkeesta 1b maksettava maaseudun kehittämisrahoitus, tavoite 1 -alueiden maaseudun kehittämisrahoitus, puolet Leader-yhteisöaloitteen rahoituksesta sekä tuleville 10 uudelle jäsenvaltiolle sekä Bulgarialle ja Romanianle osoitettu maaseudun kehittämisrahoituksen määrä.

Valiokunta katsoo hallituksen kannanoton mukaisesti, että maaseudun kehittämisasiat ovat jääneet komission tiedonannossa liian vähälle huomiolle. Yhteinen maatalouspolitiikka, jonka määrärahatarpeista päätettiin lokakuussa 2002 ja kesäkuussa 2003, tarvitsee rinnalleen aktiivisen maaseudun kehittämispolitiikan koko unionin alueella. Maaseudun monialayrittäjyyden ja uusien työpaikkojen syntymistä on tarpeen edistää aikaisempaa tehokkaammin myös unionin yhteisillä toimilla. Hallituksen kannanoton mukaisesti valiokunta katsoo, että maaseudun kehittämiseen tulee suunnata voimavaroja komission esittämää enemmän. Valiokunta edellyttää LEADER-yhteisöaloitetyyppisen toiminnan jatkumista.

Hallituksen kannanoton mukaisesti valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä myös, että tulevalle rahoituskehyskaudella Suomen pohjoiset ja itäiset alueet kuuluvat edelleen yhteisön korkeimman aluetukiluokituksen piiriin näiden alueiden erityistilanteesta ja rakenteellisesti muita alueita heikommasta asemasta johtuen. Näiden alueiden erityistilanne ja rakenteellisesti muita alueita heikompi asema tunnustettiin jo Suomen liittymissopimuksessa. Rahoituksellisesti kyse on yhteisötasolla hyvin pienestä asiasta.

Komission tiedonanto päättyy sitoumusmäärärahojen osalta 1,27 prosenttiin EU 27:n bruttokansantulosta vuonna 2013 (sisältäen Euroopan kehitysrahaston). Selvitykseen sisältyvien sektoripoliittisten mitoitusten pohjalta hallitus katsoo, että EU:n rahoituskehykset (sitoumukset) tulee mitoittaa tulevalla kaudella enintään noin 1,1 prosentin tasolle EU:n bruttokansantulosta. Hallitus katsoo myös, että tällä kokonaismitoituksella tulee turvata lisäresurssien osoittaminen etenkin Suomen kannalta tärkeiden ja unionin tuloksiltaan vaikuttavimpien politiikkaprioriteettien toteuttamiseen. Tätä kantaa tarkennetaan, kun saadaan komission lainsäädäntöehdotukset kesällä 2004. Valiokunta pitääkin ensiarvoisen tärkeänä sitä, että maaseudun kehittämisen määrärahoja ei leikata, jos EU:n menojen kokonaistasoa alennetaan komission esittämästä.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan painottaen erityisesti sitä, ettei maataloudelle jo sovittuja menokehyksiä tule supistaa vielä entisestään ja ettei maaseudun kehittämisen määrärahoja myöskään tule leikata, jos EU:n menojen kokonaistasoa alennetaan komission esittämästä, sekä

että tulevalla rahoituskaudella Suomen pohjoisten ja itäisten alueiden tulee edelleen kuulua yhteisön korkeimman aluetukiluokituksen piiriin.

Helsingissä 1 päivänä huhtikuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Sirkka-Liisa Anttila /kesk
vpj. Harry Wallin /sd
jäs. Nils-Anders Granvik /r

Pertti Hemmilä /kok
Matti Kauppila /vas
Esko Kiviranta /kesk

MmVL 7/2004 vp — E 4/2004 vp

Katri Komi /kesk
Risto Kuisma /sd
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Minna Lintonen /sd
Eero Lämsä /kesk

Reijo Paajanen /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Lasse Virén /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.